

S Y K E

Janne Hesso
Korkeakouluharjoittelija
7.9.2015

Katsaus YVA-menettelyn, kaavoituksen ja lupamenettelyn suhteesta

Hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista säädetään laissa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994) ja valtioneuvoston asetuksessa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006). YVA-lain mukaista arviointimenettelyä sovelletaan lain 4 §:n 1 momentin mukaan YVA-asetuksen hankeluettelossa mainittuihin 12 hanketyyppiin, jotka ovat:

- 1) eläinten pito
- 2) luonnonvarojen otto ja käsittely
- 3) vesistön rakentaminen ja säännöstely
- 4) metalliteollisuus
- 5) metsäteollisuus
- 6) kemianteollisuus ja mineraalituotteiden valmistus
- 7) energian tuotanto
- 8) energian ja aineiden siirto sekä varastointi
- 9) liikenne
- 10) vesihuolto
- 11) jätehuolto
- 12) 1-11 kohdissa tarkoitettuja hankkeita kooltaan vastaavat hankkeiden muutokset.

Hanketyypit jaotellaan vielä kunkin hanketyypin sisällä tarkemmin alahanketyyppeihin. Esimerkiksi eläinten pitoa käsittelevät hankkeet jaotellaan alatyypeittäin kanaloihin ja sikaloihin, joissa kasvatetaan joko yli 1a) 85 000 kananpoikaa tai 60 000 kanaa, 1b) 3 000 sikaa tai 1c) 900 emakkoa.

YVA-lain 4 §:n 2 momentin mukaan arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 4 § 1 momentissa tarkoitettuun olennaiseen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, hankeluettelossa mainittujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Selvityksen on laatinut korkeakouluharjoittelija Janne Hesso Suomen ympäristökeskuksen SYKEN ympäristöpolitiikkakeskuksessa. Selvitystyötä ovat ohjanneet kehittämisspäällikkö Jorma Jantunen samasta yksiköstä sekä yliopistonlehtori Ismo Pölönen (HTT) Itä-Suomen yliopistosta.

YVA-menettely ja kaavoitus

Tässä vuoden 2015 kesäkuun loppuun saakka ulottuvassa katsauksessa tarkastellaan viimeksi päättyneiden YVA-menettelyiden osalta sitä, edellyttikö tietty hanke kaavamuutosta joko maakuntakaava-, yleiskaava- tai asemakaavatasolla vai mahdollisesti useammalla tasolla samanaikaisesti. Katsauksen tiedot on kerätty hankkeiden YVA-selostuksista sekä yhteysviranomaisen niistä antamista lausunnoista. Katsauksessa tarkastellut hankkeet on valittu kaikista YVA-asetuksen (713/2006) hanketyyppiryhmistä lukuun ottamatta ryhmiä 3, 4 ja 6. Syy näiden kolmen hanketyyppiryhmän jättämiselle tarkastelun ulkopuolelle oli se, että ryhmien hanketyyppejä oli läpikäynyt YVA-menettelyjä viime vuosina melko vähän muihin hanketyyppeihin verrattuna. Katsaukseen valittujen alahanketyyppeiden valintaan vaikutti, että niitä oli joko ollut vireillä viime vuosina paljon ja/tai joissa kaavoituksen rooli nähtiin niissä keskeiseksi. Metsäteollisuuden osalta tarkasteluun ei saatu kahta esimerkkihanketta, sillä valittua alahanketyyppeä 5 a (massatehtaat) oli läpikäynyt YVA-menettelyn vain yksi tapaus koko YVA-lain voimassaolon aikana. Yhteensä tässä katsauksessa tarkasteltiin 23:a YVA-hanketta, jotka on esitetty liitteen 1 taulukossa.

Katsauksessa tarkastelluista 23:sta YVA-menettelyn läpikäyneestä hankkeesta 15 vaati kaavamuutosta yhdellä tai useammalla kaavatasolla. Lähempi tarkastelu osoitti, että 3 hanketta vaati maakuntakaavan/vaihemakuntakaavan laatimista tai muuttamista, 12 vaati yleiskaavan/osayleiskaavan laatimista tai muuttamista ja 7 edellytti asemakaavan laatimista tai muuttamista. Hanketyypeistä energiatuotannon alle kuuluvien tuulivoimalahankkeiden osalta (7e) voidaan sanoa, että ne vaativat aina tai lähes aina yleiskaavan laatimisen. Hanketyypeistä liikenne näyttäisi etenkin teiden rakentamishankkeiden (9b) ja satamien (9f) osalta vaativan usein joko yleis- tai asemakaavan laatimista tai muuttamista. Eläinten pito sekä luonnonvarojen oton ja käsittelyn alaiset turvetuotantohankkeet (2e) näyttäisivät olevan sellaisia hanketyyppejä, jotka edellyttävät harvemmin yleiskaavan tai asemakaavan laatimista tai muuttamista.

Tätä raporttia varten haluttiin myös selvittää, miten YVA-menettelyissä useita kertoja mukana olleet konsultit näkevät YVA-menettelyn kytkeytyvän kaavoitukseen nykyisellään ja, miten he suhtautuvat näiden kahden menettelyn mahdolliseen yhteensovittamiseen tulevaisuudessa. Konsulttien näkemykset on kerätty kesä-elokuussa 2015 tehtyjen puhelinhaastatteluiden sekä muutaman tapauksen osalta myös sähköpostiviestittelyn tuloksena. Rajallisten resurssien johdosta tätä raporttia varten haastateltiin konsultteja vain niiden hankkeiden osalta, joiden YVA-selostuksessa oli mainittu, että yleiskaava, osayleiskaava tai asemakaava tulee laatia tai niitä on muutettava. Kaikista tässä raportissa jo aiemmin mainituista 23 hankkeesta tällaisia hankkeita oli yhteensä 15.

Haastattelu oli kaksiosainen. Sen ensimmäinen osa käsitteli vain tarkasteluun valittuja yksittäisiä hankkeita, kun taas sen toinen osio koostui paljon yleisluontoisemmista kysymyksistä, joihin konsultit saivat vastata useamman heidän tiedossaan olleen YVA-menettelyn perusteella. Haastattelun ensimmäisessä osassa esitetyt hankekohtaiset kysymykset olivat:

- Miten kaavan laadinnasta aiheutuneet tehtävät ja kustannukset jakautuivat hankkeesta vastaavan ja kunnan välille ja miten asiasta sovittiin? (halusimme siis selvittää, oliko kaava ns. hankekaava, eli oliko se laadittu vain kyseisen hankkeen toteuttamiseksi)

- Jos kaavan laadinta oli selvästi hankkeesta vastaavan vastuulla, niin käyttikö hän YVA-menettelyn laatinutta konsulttiyritystänne kaavan laadintatyössä vai kenties jotain toista yritystä?

Haastattelun toisessa osiossa esitetyt yleisluontoisemmat kysymykset puolestaan olivat:

- Mikä on mielestänne konsultin rooli YVA-menettelyä seuranneessa hankekaavatyössä useamman tiedossanne olevan tapauksen perusteella?
- Ovatko hankekaavan arvioinnit poikenneet mielestänne YVA-menettelyn yhteydessä tehdyistä arvioinneista niiden laajuudeltaan ja yksityiskohtaisuudeltaan?
- Mitä mieltä olette hankekaavan ja YVA-menettelyn mahdollisesta yhteensovittamisesta tulevaisuudessa?

Haastatellut YVA-konsultit olivat työskennelleet YVA-hankkeiden aikana seuraavissa yrityksissä: FCG, Pöyry, Ramboll, Sito Oy, Sweco Ympäristö Oy ja Watrec Oy. Haastattelemamme henkilöt olivat: Jari Kärkkäinen (FCG), Maarit Korhonen (Pöyry) Markku Nissi (Pöyry), Eero Parkkola (Ramboll), Erika Kylmänen (Ramboll), Jari Mannila (Ramboll), Matti Kautto (Ramboll), Veli-Markku Uski (Sito Oy), Ilkka Ranta (Sweco Ympäristö Oy) ja Jaana Tuppurainen (Watrec Oy). Muutaman hankkeen osalta tarkensimme tietoja myös hankkeista vastaavilta Hannu Tikkalalta (Kemin satama), Aki Alituvalta (Nousiaisten sikala), Ari Suomilammilta (Gasum Oy), Timo Merikalliolta (Metsä Fibre), Tuomo Joutsenojalta (Rudus Oy) ja Ilpo Mäkiseltä (Dragon Mining Oy).

Hankekaavan tarve

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) ei ole määritelty hankekaavaa erillisenä käsitteenä. Sillä tarkoitetaan kuitenkin yleisesti kaavaa, joka laaditaan joko täysin tai ainakin pääosin hankkeen toteuttamiseksi.

Tässä katsauksessa tarkastelluista 15 yleis- tai osayleiskaavan muutosta edellyttävästä hankkeesta voidaan havaita, että energiantuotannon alaisissa tuulivoimalahankkeissa (7e) kaava laadittiin yksinomaan hankkeen toteuttamiseksi, eli kyseessä on niin sanottu hankekaava. Tuulivoimalahankkeissa (7a) hankkeesta vastaava kustantaa tyypillisesti itse kaavatyön ja käyttää kaavan laadinnassa tavallisesti apunaan YVA-menettelyssä mukana ollutta konsulttiyritystä. Liikenne näyttäisi ainakin teiden rakentamisen (9b) osalta olevan myös sellainen hanketyyppi, jossa kaava laaditaan vain yksinomaan hankkeen toteuttamiseksi niin sanottuna hankekaavana. Teiden rakentamishankkeissa hankkeesta vastaavana toimii tiehallinto, ja kaavatyö sekä sen kustannukset jakautuvat tyypillisesti tien vaikutusalueen kuntien kesken. Kummankaan katsauksessa tarkastellun tien rakentamishankkeen (9b) osalta kaavatyössä ei käytetty YVA-menettelyssä mukana ollutta konsulttiyritystä. Liikennehankkeista tarkasteltiin lisäksi kahta satamahanketta (9f), joista molemmat edellyttivät niin sanottua hankekaavaa. Kaavan laadinnasta ja sen kustannuksista vastasi molemmissa tapauksissa hankkeesta vastaava. Toisessa satamahankkeessa (9f) hankevastaava käytti konsulttia kaavatyössä, mutta toisessa hankkeessa hankkeesta vastaavana toimiva kunta hoiti itse käytännön kaavatyön. Tässä katsauksessa tarkastelluista kahdesta kaavamuutosta edellyttävästä luonnonvarojen oton ja käsittelyn alaisesta kaivoshankkeesta (2a) toinen edellytti hankekaavaa kun taas toinen kaavoitettiin kunnan toimesta muiden alueiden kaavoituksen yhteydessä. Hankekaavaa edellyttävässä hankkeessa kaavoituksen kustansi hankkeesta vastaava, joka käytti apunaan YVA-menettelyssä mukana ollutta konsulttiyritystä. Myös tarkastelussa mukana ollut metsäteollisuuden massatehdashanke (5a) edellytti hankekaavaa, joka laadittiin ja kustannettiin hankkeesta vastaavan toimesta. Apuna kaavan laadinnassa hankkeesta vastaava käytti YVA-menettelyssä mukana olleen konsulttiyrityksen kaavoituspalveluja. Katsauksessa tarkastelluista

kahdesta jätteenpolttolaitoksesta (11b) toinen edellytti hankekaavaa, jonka laatimisesta ja sen kustannuksista vastaasi hankkeesta vastaava. Toinen hanke ei edellyttänyt kaavamuutoksia lainkaan. Tarkastelussa olleiden hankkeiden hankekaavan tarve on esitetty liitteen 1 taulukossa.

Eläinten pito näyttäisi olevan kaikkien sen alahanketyyppien (1a, 1b, 1c) osalta selkeästi sellainen hanketyyppi, jossa hankealueen kaavoituksen yhteydessä kaavoitetaan myös muita sitä ympäröiviä alueita ja kunta vastaa tyypillisesti täysin kaavoituksesta. Tyypillistä on myös, että eläinten pidon alaiset hankkeet eivät edellytä lainkaan kaavoitusta. Yhdessäkään tässä katsauksessa tarkastellusta vesihuollon alaisessa jätevesien käsittelylaitoshankkeessa (10c), energian ja aineiden siirron sekä varastoinnin alaisessa voimajohtohankkeessa (8c), luonnonvarojen oton ja käsittelyn alaisessa kiviainesten louhintahankkeessa (2b) tai turvetuotantohankkeessa (2e) ei edellytetty hankekaavaa, vaan ne kaavoitettiin yhdessä muiden alueiden kanssa tai sitten alueilla oli jo voimassa toiminnan mahdollistava kaava.

Yleisesti voidaan todeta, että paikallisten ja pistemäisten hankkeiden kaavoituksesta ja sen kustannuksista vastaa enemmän hankevastaava, kun taas laajemmalle alueelle sijoittuvat hankkeet, kuten liikenneväylät kaavoitetaan ja kaavoitus kustannetaan pääosin hankealueen kuntien toimesta. Mikäli kaavatyö jää hankkeesta vastaavan harteille, hän käyttää tyypillisesti YVA-menettelyssä mukana ollutta konsulttiyritystä kaavoituksessa. Jos taas kaavatyön hoitaa kunta, kunta pyrkii käyttämään oman henkilöstönsä osaamista kaavatyössä.

Yleisluontoisimmista kysymyksistä voidaan todeta, että konsultin rooli YVA-menettelyä seuraavassa kaavatyössä on useissa tapauksissa hyvinkin suuri. Konsultin rooli on toimia asiantuntijana, joka osaa arvioida, miten YVA-menettelyn yhteydessä tehtyjä selvityksiä tulee täydentää esimerkiksi yhteisviranomaisen YVA-selostuksesta antaman lausunnon perusteella. Mikäli kaavatyössä käytetään samaa konsulttia kun YVA-menettelyssä, on se usein sujuvaa, sillä konsultti tuntee hankkeen hyvin jo entuudestaan. Näin hänen on helppo ”siirtää” YVA-menettelyssä tehtyjen vaikutusten arviointien tiedot kaavatyöhön. Kaikista tehokkainta kaavatyö on silloin, kun se teetetään YVA-selostuksen laatineella konsulttiyrityksellä saman projektipäällikön alaisuudessa. Täytyy kuitenkin muistaa, että vaikka konsultti vastaisi suurelta osin kaavan laatimistyöstä, joutuu hän toimimaan kunnan ohjauksen alaisuudessa. Joissain tapauksissa konsultin rooli rajoittuu vain lähtöaineistojen tuottamiseen kaavoittajalle.

Kaavatyön yhteydessä tehdyt vaikutusten arvioinnit ovat eronneet konsulttien mukaan YVA-menettelyn arvioinneista siinä, että ne eivät ole olleet yhtä kattavia. Jos kaavatyön yhteydessä tehdyt vaikutusten arvioinnit tekee kunta, ne voivat jäädä osin puutteellisiksi kunnalta puuttuvan jonkin alan asiantuntemuksen vuoksi. Tämä ongelma ilmenee etenkin pienissä kunnissa. Konsultit näkevät, että YVA-menettelyn arvioinnit ovat olleet pääpiirteittäin itsessään jo niin kattavia, että niiden tiedot on voitu lähes suoraan ”siirtää” kaavatyöhön. YVA-menettelyn arviointien soveltuvuutta kaavan vaikutusten arviointeihin tulee kuitenkin miettiä aina tapauskohtaisesti, ja YVA-selostuksessa esitettyjä arviointeja joudutaan usein myös tarkentamaan ainakin joiltain osin. Mikäli suunnitelmat muuttuvat hiemankin YVA-menettelyn jälkeen, tulee vaikutuksia arvioida taas uudella tavalla kaavatyön yhteydessä.

YVA-menettelyn ja hankekaavan yhteensovittamiseen tulevaisuudessa suhtauduttiin yleisesti myönteisesti, mutta sitä ei nähty täysin ongelmattomana. Konsultit näkivät yhteensovittamisen hyvänä, mikäli sillä saavutetaan positiivista synergiaa näiden kahden menettelyn muodostamassa kokonaisuudessa. Tavoittelemisen arvoista olisi saada nopeutettua suunnitteluprosesseja ja jouhevoitettua päätöksentekomenettelyitä. Yhteensovittamisella voitaisiin välttyä arvioimasta samoja vaikutuksia kahteen kertaan. Yhteiset esittely- ja yleisötilaisuudet menettelyissä vähentäisivät myös ihmisten ”juoksuttamista”. Kokemuksen mukaan yleisö ei erota nykyisellään YVA-menettelyn ja kaavatyön yleisötilaisuuksien eroa. Heille on kuitenkin tärkeää saada ajantasaista tietoa hankkeesta, sen ympäristövaikutuksista, suunnittelun etenemisestä ja hankkeen toteutusaikataulusta. Näiden kahden menettelyn yhteensovittamisessa on kuitenkin varmistettava se, että vaikutusten arvioinnin laatu ei pääse heikkenemään. Vaikutukset tulisi arvioida YVA-menettelyn tarkkuudella ja lähestymistapa vaikutusten arviointiin pitäisi olla aina tapauskohtainen, sillä hanketyyppien kirjo on hyvin suuri. Konsultit näkivät, että ainakin tuulivoimalahankkeet (8e) voitaisiin melko sujuvasti yhteensovittaa kaavatyöhön. Konsultit nostivat esiin tässä yhteydessä myös muutamia ongelmakohtia. YVA-menettelyn ja kaavoituksen yhteensovittamisessa tulisi varmistua siitä, ettei kaavoituksen jarrutella YVA-menettelyn etenemisen pysähdy. Ongelmallisena nähtiin se, että kaavoitus on tällä hetkellä päätöksentekoprosessi ja YVA-menettely ei. Tällä hetkellä ongelmallista on myös se, että jotkin ELY-keskukset sallivat YVA-selostuksen pitämisen esillä samanaikaisesti kun kaavaluonnos on esillä ja toiset eivät. Kun YVA-menettelyä on yritetty yhteensovittaa hankekaavaan kokeilunomaisesti, ongelmia on ilmennyt etenkin ELY-keskusten ja muiden viranomaisten keskinäisessä työnjaossa.

YVA- ja lupamenettely

Tässä katsauksessa tarkastellaan vielä lopuksi valittujen 23 hiljattain päättyneen YVA-menettelyn osalta sitä, mitä lupia hankkeen toteuttaminen edellyttää. Päähanketyypit, niiden alahanketyypit, hankkeiden edellyttämät ”pääluvat” sekä muut niiden edellyttämät luvat on esitetty liitteessä 1. Tiedot tarvittavista luvista on kerätty hankkeiden YVA-selostuksista sekä yhteysviranomaisen niistä antamista lausunnoista. Taulukossa on myös tummennettu ne lait, joissa säädetään YVA-menettelyn huomioonottamisesta lupamenettelyssä. Tällaisia lakeja on nykyisin olemassa yhteensä 16: Ympäristönsuojelulaki (527/2014), maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999), vesilaki (587/2011), maantielaki (503/2005), ratalaki (110/2007), ilmailulaki (1149/2011), lunastuslaki (603/1977), kaivoslaki (621/2011), maa-aineslaki (555/1981), sähkömarkkinalaki (588/2013), maakaasumarkkinalaki (508/2000), laki Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004), laki kestävän metsätalouden rahoituksesta (1094/2006), laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta (390/2005), kemikaalilaki (599/2013) ja ydinenergialaki (990/1987).

Yhteistä kaikille tarkastelluille YVA-menettelyn läpikäyneille hankkeille oli, että ne edellyttävät sekä ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa että maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia lupia lukuun ottamatta voimajohtohankkeita (8c). Ympäristölupa toimi ”päälupana” eläinten pitoon, metsäteollisuuteen, vesihuoltoon ja jätehuoltoon liittyvissä hankkeissa. Lisäksi ympäristölupa oli ”päälupana” turvetuotantohankkeissa (2e), vaikka muiden luonnonvarojen oton ja käsittelyn alahanketyyppien (2a ja 2b) ”päälupana” toimivat ympäristölupaa voimakkaammin kaivos- ja maa-aineslain mukaiset luvat. Tuulivoimalahankkeet (7e) edellyttivät ”päälupanaan” maankäyttö- ja rakennuslain mukaista tuulivoimayleiskaavan laadintaa. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten asema- tai yleiskaavojen laadintaa edellytettiin ”päälupana” myös satamahankkeissa (9f). Energian ja aineiden

siirron osalta laajalle alueelle kohdistuvat hankkeet, kuten tarkastelemamme voimajohtohankkeet (8c) edellyttävät ”pääluvanaan” lunastuslain mukaista lunastuslupaa. Liikenteen osalta tiehankkeet vaativat tielain mukaista tiesuunnitelman hyväksymispäätöstä muun luvituksen edellä.

Tarkasteltujen hankkeiden perusteella näyttäisi siltä, että pohjaveden muuttamiseen ja ottoon liittyviä lupia tarvitaan usein maa-aineshankkeissa. Metallimalmien tai muiden kaivoskivennäisten louhinta, rikastaminen ja käsittely näyttäisivät edellyttävän lisäksi lupaa käyttää vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä sekä lukuisia muita teknisiä lupia. Voimajohtohankkeet näyttäisivät edellyttävän tuulivoimapuistohankkeiden ohella tyypillisesti sähkömarkkinalain mukaista lupaa. YVA-selostuksessa on tyypillisesti tarkasteltu useita hankkeen toteuttamisvaihtoehtoja. Eri vaihtoehdot voivat tarvita sijaintipaikastaan riippuen erilaisia lupia. Tämä on lisännyt arviointiselostuksessa esitettyjen erilaisten lupien tarvetta.

Tulosten yleistettävyys

Koska katsauksessa tarkasteltiin vain pientä osaa kaikista Suomessa YVA-menettelyn läpikäyneistä hankkeista, ei tuloksia voida yleistää koskemaan kaikkia YVA-hankkeita sen enempää kaavoituksen kuin lupienkaan osalta. Otokseen on kuitenkin valittu laaja-alaisesti eri hanketyyppien tuoreimmat YVA-menettelyn läpikäyneet hankkeet, jolloin tuloksia voidaan kuitenkin pitää suuntaa antavina. Haastateltujen konsulttien joukossa oli monia sellaisia henkilöitä, joilla on pitkäaikainen kokemus suomen YVA-käytännöistä, osalla koko YVA-lainsäädännön ajalta. Suomen ympäristökeskuksen aiemmin keräämät seurantatiedot osoittavat, että kaikista vuoden 1994 alun ja vuoden 2015 kesäkuun lopun välisellä ajanjaksolla käynnistyneistä YVA-menettelyn läpikäyneistä hankkeista ”ympäristöluvattomia” (pääluvasta laskettuna) on ollut 24 % (liikenne 5 %, energian siirto 5 % ja tuulivoima 14 %). Viime vuosina näiden hankkeiden määrä on ollut kuitenkin selvästi suurempi, mikä johtuu tuulivoimahankkeiden viime vuosien suuresta määrästä.. Esimerkiksi kaikista vuonna 2012 käynnistyneistä YVA-menettelyn läpikäyneistä hankkeista ”ympäristöluvattomia” oli 47 % (liikenne 8 %, energian siirto 3 % ja tuulivoima 36 %), kun taas vuonna 2013 vastaava luku oli 60 % (liikenne 2 %, energian siirto 4 % ja tuulivoima 53 %). Kaikista vuonna 2014 käynnistyneistä YVA-menettelyistä ” ympäristöluvattomia” oli 47 % (liikenne 3 %, energian siirto 8 % ja tuulivoima 36 %).

Liite 1: Katsauksessa tarkasteltujen hankkeiden päähanketyypit, alahanketyypit sekä niiden edellyttämät pääluvut ja muita tarvittavia lupia. Lait, joissa on säädetty YVA-menettelyn huomioonottamisesta lupamenettelyssä on tummennettu. Taulukon viimeisessä sarakkeessa on esitetty, oliko hankkeen edellyttämät yleis- tai asemakaavamuutokset niin sanottuja hankekaavoja.

Päähanket.	Alahanket.	Pääluvut	Muita tarvittavia lupia	Hankekaava
1	1a	YSL/ympäristölupa	MRL/rakennuslupa	ei
1	1a	YSL/ympäristölupa	MRL/rakennuslupa, maakaasuasetus/rakentamislupa biokaasun siirtoputkistolle, VL/pohjaveden ottolupa	ei
1	1b	YSL/ympäristölupa	MRL/rakennuslupa, maakaasuasetus/rakentamislupa biokaasun siirtoputkistolle, VL/pohjaveden ottolupa	ei
1	1b	YSL/ympäristölupa	MRL/rakennuslupa, maakaasuasetus/rakentamislupa biokaasun siirtoputkistolle, VL/pohjaveden ottolupa	ei
2	2a	kaivoslaki/kaivoslupa/ YSL/ympäristölupa	YSL/ympäristölupa, MRL/rakennus-, toimenpide- ja maisematyölupa, VL/poikkeamislupa, LSL/poikkeamisluvat, laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta/käsittely- ja varastointilupa	ei
2	2a	kaivoslaki/kaivoslupa/ YSL/ympäristölupa	MRL/rakennus-, toimenpide- ja maisematyölupa, VL/poikkeamislupa, LSL/poikkeamisluvat, kaivoslaki/kullanhuudontalupa, kaivosturvallisuuslupa, kemikaalilaki/kemikaalien käsittelylupa	kyllä
2	2b	maa-aineslaki/maa-aineslupa/ YSL/ympäristölupa	MRL/rakennus-, toimenpide- ja maisematyölupa, VL/ruoppauslupa ja pohjaveden muuttamislupa	ei
2	2b	maa-aineslaki/maa-aineslupa/ YSL/ympäristölupa	MRL/rakennuslupa, VL/pohjaveden muuttamislupa	ei
2	2e	YSL/ympäristölupa	MRL/rakennuslupa, LSL/poikkeamislupa, VL/lupa johtaa jätevedet toisen ojaan	ei
2	2e	YSL/ympäristölupa	MRL/ rakennus- ja toimenpidelupa, LSL/poikkeamislupa, VL/lupa johtaa jätevedet toisen ojaan ja poikkeamislupa	ei
5	5a	YSL/ympäristölupa	MRL/rakennuslupa, LSL/poikkeamislupa, VL/lupa ruoppaukselle ja vedenottolupa, ilmailulaki/lentoestelupa, päästökauppalaki/päästölupa, laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta/kemikaalien käsittelylupa	kyllä
7	7e	MRL/tuulivoimayleiskaava	MRL/rakennus-, toimenpide- ja maisematyölupa, YSL/ympäristölupa, sähkömarkkinalaki/rakentamislupa, LunL/tutkimus- ja lunastuslupa, maantielaki/liittymälupa, ilmailulaki/lentoestelupa	kyllä
7	7e	MRL/tuulivoimayleiskaava	MRL/rakennuslupa, YSL/ympäristölupa, LSL/poikkeamislupa, sähkömarkkinalaki/rakentamislupa, ilmailulaki/lentoestelupa	kyllä
8	8c	LunL/lunastuslupa	ilmailulaki/lentoestelupa, sähkömarkkinalaki/hankelupa	ei
8	8c	LunL/lunastuslupa	ilmailulaki/lentoestelupa, sähkömarkkinalaki/rakentamislupa, muinaismuistolaki/kajoamislupa, LSL/poikkeamislupa, maantielaki/poikkeamislupa suoja- tai näkemäalueelle rakentamisesta, ratalaki/risteämislupa	ei
9	9 b	maantielaki/tiesuunnitelman hyväksymispäätös	YSL/ympäristölupa, MRL/rakennuslupa, LSL/poikkeamislupa, VL/vesiluvat, maa-aineslaki/maa-aineslupa, muinaismuistolaki/kajoamislupa	kyllä
9	9b	maantielaki/tiesuunnitelman hyväksymispäätös	YSL/ympäristölupa, MRL/rakennuslupa, LSL/poikkeamislupa, VL/vesiluvat	kyllä
9	9f	MRL/yleis-/asemakaava	MRL/rakennus- ja maisematyölupa, YSL/ympäristölupa, muinaismuistolaki/kajoamislupa, VL/poikkeamislupa, ruoppauslupa ja vesirakentamislupa	kyllä
9	9f	MRL/Yleis-/asemakaava	MRL/rakennus-, toimenpide- ja maisematyölupa, YSL/ympäristölupa, VL/ruoppausta koskeva lupa, maa-aineslaki/maa-aineslupa	kyllä
10	10c	YSL/ympäristölupa	MRL/rakennuslupa, asetus maakaasun käsittelyn turvallisuudesta/lupa biokaasun siirtoputkiston rakentamiseen, VL/lupa pohjaveden ottoon ja jäteveden johtamiseen vesistöön, LSL/poikkeamislupa	ei
10	10c	YSL/ympäristölupa	MRL/rakennus- ja toimenpidelupa, LunL/lunastuslupa, ratalaki/risteämislupa	ei
11	11b	YSL/ympäristölupa	MRL/rakennus-, toimenpide- ja maisematyölupa, LSL/poikkeamislupa, maa-aineslaki/maa-aineslupa, VL/pohjaveden ottolupa, Muinaismuistolaki/kajoamislupa	kyllä
11	11b	YSL/ympäristölupa	MRL/rakennus-, toimenpide- ja maisematyölupa, laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta/kemikaalien käsittelylupa, sähkömarkkinalaki/rakentamislupa	ei

Katsauksessa tarkastellut hanketyypit:

- 1) eläinten pito
  - 1a) kanalat
  - 1b) sikalat
- 2) luonnonvarojen otto ja käsittely
  - 2a) kaivokset
  - 2b) kiviainesten otto
  - 2e) turvetuotanto
- 5) metsäteollisuus
  - 5a) massatehtaat
- 7) energian tuotanto
  - 7e) tuulivoima
- 8) energian ja aineiden siirto sekä varastointi
  - 8c) maanpäälliset voimajohdot
- 9) liikenne
  - 9b) neli-tai useampikaistainen maantie
  - 9f) meriväylät ja satamat
- 10) vesihuolto
  - 10c) jätevesien käsittelylaitokset
- 11) jätehuolto
  - 11b) muiden kuin vaarallisten jätteiden käsittelylaitokset